

Kijk daar! De mol

Mollen, je vindt ze in bijna iedere tuin, maar wie zag er ooit een? Door hun ondergrondse bestaan krijg je ze zelden te zien en is het wellicht een van de zoogdieren waar de meeste misverstanden over bestaan. Molshopen zijn voor menig grasveldeigenenaar een doorn in het oog, maar wie hun bijzondere levenswijze beter kent, leert deze uitzonderlijke dieren waarderen en er mee samenleven.

Diemer Vercayie

👁 Waar vind je mollen?

Mollen komen zowat overal voor. Maar ooit is het anders geweest. In de 19de eeuw, toen de hoge zwarte viltten hoeden, gemaakt van mollenbont, enorm in de mode waren, was de vraag naar mollenbont zo danig groot dat de mol in veel streken in Europa was uitgeroeid. Dat heeft ertoe geleid dat hij in landen als Duitsland een strikte bescherming kreeg. Ook in het Brussels gewest is de mol strikt beschermd, maar in Vlaanderen en Nederland wordt hij vaak sterk bestreden. Mollen leven van regenwormen en andere ongewervelden zoals emelten en kevers en je vindt daarom mollen in meer nutriëntenrijke bo-

demens zoals graslanden (weilanden, hooilanden, tuinen, parken), maar ook in de nutriëntenrijke bosbodems waar hun sporen minder zichtbaar zijn.

👁 Hoeveel mollen zitten er?

Mollen leven strikt territoriaal en ze verdedigen hun gangenstelsel agressief tegen indringers. De enige uitzondering is de paarperiode in maart wanneer gedurende een tweetal weken mannetjes wel toegelaten worden in het gangenstelsel van het vrouwtje. De oppervlakte van het gangenstelsel verschilt sterk, afhankelijk van de voedselbeschikbaarheid. Van 300 m² in gras-

Zoogdieren observeren als basis

voor natuurbescherming

Zoogdieren kunnen observeren in de vrije natuur, het is voor veel natuurbeschermers de basis van hun liefde voor natuur en het motiveert hen om die natuur te beschermen. Maar in onze huidige maatschappij brengen we nog maar een fractie van onze tijd buiten door, waardoor weinigen nog weten hoe je de kans op het ontmoeten van zoogdieren vergroot. Zoogdieren observeren, hoe begin je eraan? In deze reeks geven we tips waar, wanneer en hoe je onze inheemse zoogdieren kunt observeren.

Tegelijkertijd is er in onze overbevolkte regio een enorme druk op de resterende natuur door onder meer habitatverlies, habitatdegradatie en een steeds groeiende recreatiedruk. Veel soorten hebben het moeilijk om te overleven. Het is daarom belangrijk om een goed evenwicht te vinden tussen genieten van natuur en vermijden van verstoring. De maatstaf voor een geslaagde zoogdierenobservatie is dan ook dat de dieren je in het geheel niet hebben opgemerkt. Geef je waarnemingen door op telmee.nl, waarneming.nl of waarnemingen.be. Zo dragen je observaties bij aan de studie en bescherming van de soort.

Door hun ondergrondse bestaan krijg je mollen zelden te zien. Foto Hugo Willocx

landen en bossen tot 5000 m² in duinen. Een territorium is dus groter dan de gemiddelde tuin. Zie je veel molshopen verschijnen, dan is de mol zijn gangenstelsel aan het uitgraven. Als een mol zich ergens vestigt, graaft hij zijn gangenstelsel uit. Daarna werkt het als een soort bodemval voor prooien: verticaal migrerende regenwormen vallen in de gang en de mol heeft ze maar op te rapen tijdens zijn patrouilles door de gangen.

Wanneer & hoe krijg je mollen te zien?

Om gemakkelijk mollen te zien te krijgen is juni de beste periode. Op dat moment wor-

den de jongen door de moeder verstoten en moeten ze op zoek naar een eigen gangenstelsel. Omdat ze nog niet helemaal dezelfde kracht hebben als een volwassen mol, zijn ze vaak lange tijd bovengronds op zoek naar de ingang van een verlaten gangenstelsel. In die periode zijn ze erg kwetsbaar (predatoren, uitdroging, uithongering), maar heb je dus ook de hoogste kans om er een te zien te krijgen.

Een ander moment om mollen bovengronds te zien is bij aanhoudende sterke droogte. De grond wordt te hard om te graven en vaak gaan ze bovengronds op zoek naar water. Zo werd in Groot-Brittannië ooit vastgesteld bij

een gezenderde mol dat hij bovengronds één kilometer ver liep naar een waterbron, daar zijn dorst leste, en daarna terugkeerde naar zijn gangenstelsel.

Mollen vangen?

Heb je niet het geduld om te wachten tot een mol bovengronds komt, dan zijn er nog andere manieren om ze te zien te krijgen in regio's waar ze niet strikt beschermd zijn. Een trucje om met een minimum aan verstoring toch een mol te zien te krijgen is door een molshoop terug plat te stampen zodat de gang eronder weer wordt gevuld met aarde. De mol zal bij zijn patrouille door zijn gangenstelsel merken dat de gang aan herstelling toe is, en duwt de aarde weer naar buiten. Met een beetje geluk moet je niet langer dan acht uur wachten. Door hun beperkte vetreserve van minder dan 3 g moeten mollen zeer regelmatig eten. Ze leven daarom in een cyclus van ongeveer 4 uur actief eten zoeken en 4 uur slapen.

Wil je een mol levend vangen, doe dat dan zeker niet in het voorjaar wanneer het vrouwtje voor de jongen zorgt of in de winter wanneer de mol het al moeilijk heeft om voldoende eten te vinden. In de handel zijn vallen verkrijgbaar om mollen levend te vangen, maar door de stress van de erg kleine ruimte loopt dat ook vaak slecht af voor de mol. Je kunt beter een methode gebruiken die al in de tijd van de Romeinen werd toegepast: een emmer ingraven ter hoogte van een gang en die met een graszode of tegel weer toelagen. De mol die aan een snelheid tot 7 km/h door zijn gangen loopt valt er in en kan er niet meer uitspringen. Zorg voor voedsel in de emmer zoals regenwormen en controleer de emmer minstens iedere twee uur.

Samenleven met de mol?

Verschuiven er molshopen in je gazon? Spreid de aarde dan meteen uit over de rest van het gras. Zo wordt het gras niet verstikt en krijg je geen kale plekken. De gang van de mol wordt niet verstoord en zodra het gangenstelsel helemaal is uitgegraven, zul je de rest van het jaar zelden nog een nieuw teken van de aanwezigheid van de mol zien. Wil je helemaal geen mollen in je grasveld? Graaf dan een mollennet in onder de grasmat.

Diemer Vercayie werkt bij Natuurpunt Studie en is voorzitter van de Vlaamse Zoogdierenwerkgroep

Meer molshopen betekent niet noodzakelijk meer mollen. Foto Diemer Vercayie

Meer weten?

Kijk op

www.zoogdierwinkel.nl/Zoogdierdigitaal_28-2